

NIEUWSBRIEF

Historisch Genootschap Midden-Kennemerland en Museum Kennemerland
Westerhoutplein 1, 1943 AA Beverwijk

jaargang 11

nummer 28

issn: 1382-9351

maart 2003

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering

Zaterdag 22 maart 2003, 10.00 – 12.30 uur

Sint Jozefzaal, O.L. Vrouw van Goede Raadkerk, Arendsweg 57, Beverwijk

Het bestuur van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland te Beverwijk nodigt haar leden uit om de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering bij te wonen en aansluitend een rondleiding te krijgen op zaterdag 22 maart a.s. Graag willen wij dit jaar een bezoek brengen aan de O.L. Vrouw van Goede Raadkerk (van de architect Kropholler) omdat er ontwikkelingen ten aanzien van het voortbestaan van deze kerk in gang zijn gezet. Het kerkgebouw zal grotendeels voor de eredienst gespaard blijven, maar de pastorie en bijgebouwen zullen worden verkocht.

Ieders komst wordt op prijs gesteld.

A. Huishoudelijk gedeelte: de Jaarvergadering

Agenda

1. Opening en verwelkoming door de voorzitter, dhr. Joep Frerichs
2. Notulen van de vorige jaarvergadering d.d. 6 april 2002 te Duinrust
3. Jaaroverzicht 2002, verzameld door de secretaris, dhr. Jacob Brakenhoff
4. Financieel Jaarverslag van de penningmeester, dhr. IJs Luttik
5. Verslag van de kascommissie.
 - goedkeuring van het financieel verslag
 - benoeming van de nieuwe kascommissie
6. Begroting voor het jaar 2004, vaststelling contributie 2004
7. Toelichting op de activiteiten van de werkgroepen, mevr. Elly Toepoel
8. Bestuursverkiezing:
 - voordracht van nieuwe bestuursleden:
dhr. J. Camfferman, dhr. Arie van Dongen
 - aftredend en herkiesbaar: dhr. Jacob Brakenhoff
9. Rondvraag en sluiting

Pauze met koffie of thee

B. Thematisch gedeelte:

Dhr. Van Rookhuizen zal een inleiding houden over de geschiedenis van de O.L. Vrouw van Goede Raadkerk. Daarna kunt U deelnemen aan de rondleiding door het kerkgebouw en de bijgebouwen.

Contributie 2003

Wilt u nog even denken aan de contributiebetaling voor het jaar 2003, voorzover u dat nog niet zou hebben gedaan? Bij de Nieuwsbrief van december j.l. hebt u een acceptgirokaart ontvangen. De bedoeling is dat u voor 1 april betaalt. Na die tijd moet u rekening houden met € 1,25 administratiekosten. Als u de acceptgirokaart kwijt bent kunt u ook rechtstreeks overmaken op postgirorekening 224943 t.n.v. Historisch Genootschap Midden-Kennemerland te Beverwijk. Het minimumbedrag is € 10,-, maar meer mag. Leden buiten de IJmond vragen wij € 2,50 extra over te maken als bijdrage in de portokosten. Denkt u er a.u.b. wel om de afzender te vermelden! Bij voorbaat dank.

Agenda historische activiteiten

Op maandag **7 april** kunnen belangstellenden een bezoek brengen aan de bunker *Het Bolwerk* aan de Reyndersweg te Wijk aan Zee. (De Reyndersweg is de weg vanaf het Julianaplein richting Noordpier.) De bontbeschilderde bunker ligt plm. 1 km. buiten de bebouwde kom (gemeente Velsen). De bunker heeft deel uitgemaakt van de Festung IJmuiden tijdens de 2e Wereldoorlog. Dhr. Richard Verbeek zal een toelichting geven aan de hand van foto's en origineel materiaal over de geschiedenis en de betekenis van deze bunker in de z.g. Atlantikwall. Aanvang 19.30 uur.

12 en 13 april: Museumweekend

Op maandag **2 juni** kunt U deelnemen aan een historisch-culturele rondwandeling door Wijk aan Zee. Onze secretaris, dhr. Jacob Brakenhoff, meer dan 30 jaar als leraar in Wijk aan Zee werkzaam, heeft samen met dhr. Ton Kroezen, exploitant van de midgetgolfbaan Het Paasdal een originele wandeling in het kustdorp uitgezet, waarbij U op diverse interessante locaties een toelichting krijgt over de geschiedenis ter plekke. De avond wordt afgesloten op het terras van de midgetgolfbaan. Aanvang 19.30 uur; verzamelen op het Julianaplein.

1 september: inloopavond Museum Kennemerland, aanvang 20.00 uur.

Wergroep Monumenten vraagt assistentie

In de werkgroep monumenten zijn enkele mensen begonnen met een inventarisatie van bijzondere panden. Dit wordt systematisch aangepakt en zal besproken worden in de werkgroep waarna conclusies kunnen worden getrokken voor verder onderzoek. Voor de werkgroep willen we nog een aantal mensen oproepen om te assisteren bij de inventarisatie. Informatie en aanmelding gaarne bij IJs Luttik tel. 227123.

Notulen van de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 6 april 2002

Plaats: Koffiekamer van de Begraafplaats Duinrust aan de Bankenlaan te Beverwijk
Datum/tijd: Zaterdag 6 april 2002, 09.30 – 11.30 uur

Aanwezig: 35 leden tekenden de presentielijst

Afwezig: J. Camfferman, bestuurslid
Afbericht: Toni de Jong, Klaas Groot.

1. Opening.

De voorzitter, Joep Frerichs, opent de vergadering na enige vertraging vanwege opstelprobleempjes met het projectieapparaat. De aanwezigen worden hartelijk welkom geheten, in het bijzonder dhr. T. de Ruijter, de gastheer van deze morgen, en Peter Thomas, die een doorlopende dia-presentatie over de begraafplaats verzorgt, en Jan van der Linden, die aansluitend aan de vergadering een inleiding over het begraven zal houden.

2a. Notulen d.d. 2 april 2001 (*afgedrukt in de Nieuwsbrief van maart 2002*). De notulen worden in zijn geheel en zonder wijzigingen of aanvullingen goedgekeurd.

2b. Jaarverslag van het Historisch Genootschap over 2001.

Henk van Bourgonje en Hans Wold uiten hun tevredenheid over de volledige verslaglegging en de veelheid van activiteiten die in het afgelopen jaar werden ontplooid. Elly Toepoel noemt dat de fotowerkgroep regelmatig een foto in de krant zal publiceren met de oproep: Herkent U deze mensen?

2c. Ingekomen stukken:

Verslag van de kascommissie (zie onder punt 4)

3. Financieel Jaarverslag

De penningmeester, IJs Luttik, noemt met vreugde dat de verkoop van de boeken een batig saldo heeft opgeleverd. De baten zullen voor een deel worden gereserveerd voor het in de toekomst in te richten informatiecentrum. Dhr. Luttik geeft een korte toelichting hierover. De heer van Tongeren stelt een vraag naar de bijdragen van het genootschap aan het museum. De penningmeester antwoordt dat in de statuten als één van de eerste punten vermeld staat: "ondersteuning van het Museum Kennemerland". Afsproken is dat 10 % van de contributie van de leden naar het museum gaat. De penningmeester gaat in op de bestuursstructuur van de beide lichamen, het genootschap en het museum. Beide zijn in 1930 gesticht met het doel de geschiedenis van Beverwijk en omgeving in zijn breedste zin te bewaren en vast te leggen. Het museum, een stichting, beheert goederen. Het genootschap, een vereniging, stelt zich ten doel het bevorderen van de kennis van de geschiedenis van Beverwijk

en omstreken, maar heeft geen bezittingen. Oorspronkelijk vulden leden van het genootschap samen met de Gemeente Beverwijk de zetels van het stichtingsbestuur van het museum. De gemeente Beverwijk wil zich terugtrekken. Nu kennen het genootschap en het museum een evenwichtige uitwisseling van bestuursleden. In de rondvraag over het financieel beleid bepleit de heer Wold de contributie te verhogen. De penningmeester ziet daartoe geen noodzaak. Er is meer behoefte aan leden-vrijwilligers die de werkgroepen actief ondersteunen, daarom willen we de contributie zo laag mogelijk houden. De aanwezigen ondersteunen dit standpunt. Dhr. Rings vraagt naar de rol van de archiefdienst m.b.t. het bewaren van het plaatselijke historische erfgoed. Jan van der Linden antwoordt dat de archieven van de Gemeente Beverwijk beheerd worden door de Archiefdienst voor Kennemerland aan de Jansstraat in Haarlem. En dat hij bericht krijgt over hetgeen er over Beverwijk op schrift verschijnt. Dhr. Kok vraagt of de boekenvoorraad op de balans is gereserveerd. Dat is niet het geval. Hij vraagt applaus voor de vrijwilligers van het Museum. De aanwezigen betuigen hun instemming.

4 a. Verslag van de kascommissie.

H. van Willigen en B.J. Vrenegoor (beiden niet aanwezig) brachten het volgende in: Beverwijk, 18-02-2002. Hierbij verklaren ondergetekenden, Harry van Willigen en Ben Vrenegoor, de boeken en bescheiden te hebben gecontroleerd en in orde bevonden. (met ondertekening)

4b. Benoeming van de nieuwe kascommissie:

Dhr. Van Willigen treedt af. Dhr. Vrenegoor en dhr. Van Tongeren vormen de commissie voor het lopende jaar. Mevr. E. Sluis wordt als nieuw reservelid gekozen.

5. Toelichting op de begroting 2003.

De begroting over 2003 kan sluitend genoemd worden. Derhalve volgt er geen nieuwe contributieverhoging. Vrijwillige

bijdragen boven de minimumcontributie (van 10 euro) zijn blijvend welkom.

6. Bestuursverkiezing.

Aftredend en herkiesbaar zijn de heren IJs Luttik en Joep Frerichs. Met applaus van de aanwezigen wordt hun beider zetel in het bestuur bekrachtigd.

7. Toelichting op de activiteiten van de werkgroepen.

a. Werkgroep Duinrust.

Dhr. Van Bourgonje vraagt naar de rol van de stalhouderij van dhr. Dekker. Dhr. Thomas antwoordt dat dhr. Dekker begrafenisondernemer was.

b. Archeologische Werkgroep:

Dhr. Lindeman vraagt naar de opgraving nabij het Julianaplein in Wijk aan Zee. Hij krijgt als antwoord dat de archeologische werkgroep regelmatig via de nieuwsbrief verslag zal doen.

c. Projectgroep Historisch Kadaster: deze werkgroep is dringend op zoek naar nieuwe vrijwilligers die de werkzaamheden voort willen zetten. Belangstellenden kunnen zich melden bij Fred Schweitzer.

d. Nieuwsbrief/ Ledenbulletin.

De voorzitter doet een oproep naar de leden of er mensen zijn die zich willen gaan inzetten voor het schrijven van artikelen. Verhalen liggen er genoeg, maar het ontbreekt aan goede schrijvers.

De voorzitter memoreert het overlijden van Aad Post in april 2001. Zijn werkzaamheden voor de vereniging worden door de vergadering met instemming herdacht. Genoemd wordt hierbij ook dat in de persoon van Arie van Dongen een waardige opvolger is gevonden.

8. Rondvraag

a. Dhr. Van Tongeren vraagt naar het verhaal over de sigarennijverheid. In het boek waar Cor Castricum aan werkt zal daar aandacht aan besteed worden.

b. Dhr. Wold refereert aan het 75-jarige jubileum van het genootschap in 2005. Het bestuur zal bij Jan van der Linden infor-

meren of die de geschiedenis op papier wil gaan zetten.

c. Dhr. Rings vraagt waar de genealogie van de fam. Böhm gekocht kan worden. Antwoord: bij de fa. Pirola (Schoorl).

d. Jan van der Linden vraagt naar de stand van zaken rond het mozaïek van Beijnes. Hij krijgt ten antwoord dat het geheel zorgvuldig opgeslagen ligt op het Corusterrein, maar dat het nog geen definitieve bestemming heeft gevonden. Wel kan gemeld worden dat het uurwerk van het voormalige raadhuis, welke tijdelijk in het politiebureau

verbleef een goede plaats heeft gevonden in het Stadskantoor. Verder noemt dhr. Van der Linden dat bij een eventuele renovatie of afbraak van de Oranjebuurt, de Eerste Steen beslist bewaard moet blijven.

e. Dhr. Van Bourgonje meldt de aanstaande sloop van het laatste Beijneskantoor. Hij zal gaan kijken of er nog iets van waarde bij is dat gespaard zou moeten blijven.

De voorzitter sluit de vergadering en dankt de aanwezigen voor hun komst en geeft

het woord aan Jan van der Linden, die een lezing houdt over de begrafenis cultuur: "Is er koffie na de dood?" De tekst van deze lezing wordt in de nieuwsbrief van september afgedrukt. Hij wenst een ieder een boeiende rondwandeling op de begraafplaats toe, en dankt nogmaals dhr. De Ruijter voor de genoten gastvrijheid en de heren Van der Linden en Thomas voor hun bijdragen aan deze geslaagde ochtend.

Jaarverslag Historisch Genootschap 2002

Algemeen

In het jaar 2002 kwam het bestuur van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland te Beverwijk voor bestuursvergaderingen in het Museum Kennemerland aan het Westerhoutplein bijeen: op donderdag 17 januari, dinsdag 12 februari, donderdag 4 april, maandag 3 juni, maandag 19 augustus, donderdag 10 oktober, maandag 18 november (ten huize van de voorzitter, vanwege problemen met de sleutel van het museum) en maandag 16 december 2002.

In de januarivergadering wordt gemeld dat de heren IJs Luttik en Roel van Gulik van het museumbestuur afscheid namen en op 12 januari er een geanimeerde afscheidsreceptie plaats vond. Hun jarenlange inzet voor het museum werd daarbij nog eens genoemd en ze werden voor hun werkzaamheden bedankt.

In de februarivergadering wordt het plan geopperd om de inloopavonden een meer gevarieerde opzet te geven. Van tijd tot tijd zullen er sprekers aangezocht worden om over een historisch onderwerp te komen praten of er wordt een ander onderwerp gekozen, waarbij plaatsen van regionaal historisch belang bezocht kunnen worden.

In april komt het 40-jarig bestaan van de Archeologische werkgroep Beverwijk-Heemskerk onder de aandacht, met de uitgave van het nieuwe ledenbulletin en het symposium in Kasteel Assumburg op 20 april. Dhr. Roel van Gulik dient een verzoek in voor een subsidie voor plaatsing van een informatiebord bij het archeologisch monument Huis te Oosterwijk.

In de junivergadering is de nieuwe voorzitter van het museumbestuur aanwezig, drs. A. Schweitzer, die een uiteenzetting geeft over de toekomstvisie t.a.v. het museum. Het museumbestuur zoekt naar uitbreiding van de ruimte en ontvouwt plannen over een bredere, meer regionale opzet van

het museum, waarbij het niet denkbeeldig is, dat het museum ook buiten Beverwijk gedacht kan worden.

Het Historisch Genootschap is van mening dat het museum voor Beverwijk behouden moet blijven. Ze heeft dit standpunt in een schrijven aan het museumbestuur kenbaar gemaakt.

In oktober wordt met vreugde melding gemaakt van de naderende voltooiing van het boek van Cor Castricum over de Industriële geschiedenis van Beverwijk. Op zaterdag 30 november wordt het boek officieel gepresenteerd.

In november wordt gemeld dat dhr. Jan Camfferman m.i.v. het nieuwe kalenderjaar uit het museumbestuur zal treden en daarmee zal zijn functie als vertegenwoordiger van het museum in het bestuur van het genootschap komen te vervallen.

In december wordt voorgesteld om de heer Arie van Dongen als nieuw bestuurslid aan te zoeken. Hij zal als lid van de redactiecommissie van de nieuwsbrieven en publicaties een waardevolle inbreng in het bestuur kunnen hebben.

Vanuit de Stichting Museaal en Historisch Perspectief van de Provincie Noord-Holland komt het aanbod oom deel te nemen in een provinciale historische website.

Werkgroepen

- **Werkgroep Duinrust:** De werkzaamheden: Het beschrijven van de graven van sectie 3 op de begraafplaats Duinrust. Dat houdt o.a. het volgende in:

- A) welke personen daar begraven liggen.
- B) de teksten op de zerken, de lettertypen, verheven of verdiept, het soort letter.
- C) de steensoort van de zerk.
- D) het soort graf (keldergraf of zandgraf).
- E) de grootte van het graf, de afmetingen van zerk en graf.

F) de symbolen (versieringen), palmtak, treurwilg ed.

G) en wat er in de nabijheid bij geplaatst is (randen, hekwerkje e.d.).

In 2002 zijn we bezig geweest met het nalopen van de gegevens en hebben we een aanvulling gedaan op de verzamelde gegevens. We zijn bezig om deze gegevens voor geïnteresseerden op CD-rom vast te leggen en met de uitgave van een boekwerkje. Verder bestaat er een CD-rom met foto's van sectie 3. Al met al heel wat werk voor deze kleine groep mensen. De deelnemers van de groep worden hartelijk bedankt voor hun inspanningen en deelname. Het veldwerk zit er nu praktisch op en er kan met sectie 4 begonnen worden. Met de reeds opgedane kennis en ervaring zal het werk waarschijnlijk sneller verlopen. Speciale dank gaat verder uit naar de heren van Duinrust, dhr. de Ruijter en dhr. Haijer en dhr. Van der Laan voor enkele schitterende oude foto's.

Werkgroep Monumenten:

Nadat in 2001 de gemeente Beverwijk een Monumentenverordening heeft vastgesteld en er op 28 mei 2002 een gemeentelijke Monumentencommissie werd benoemd, is er nu ook een lijst met gemeentelijke monumenten vastgesteld. Deze lijst met een zestigtal uitvoerig gedocumenteerde monumenten is op schrift gesteld. Het zijn de objecten die in het eerder verschenen MIP-rapport werden genoemd, aangevuld met een aantal later genoemde objecten. Een boekwerkje hierover is in het bezit van het genootschap. De complete lijst werd vermeld in de december-Nieuwsbrief van 2002. Dhr. H. van Bourgonje en dhr. H. Wold houden voor ons alle gepubliceerde bouw- en sloopvergunningen bij en geven zonodig een seintje aan het bestuur om eventueel op te treden. In geval van het mogelijk verdwijnen van een waardevol object kunnen wij bezwaar aantekenen. Maar het bestuur kreeg ook het idee dat er feitelijk meer moest gebeuren. Dit idee resulteerde in het in het leven roepen van

een werkgroep monumenten. Deze zal zich specifiek gaan bezighouden met voordrachten van nieuwe monumenten. Want dat er meer dan 60 panden zijn, die de moeite waard zijn om behouden te blijven, daarvan is het bestuur zeker overtuigd.

De gemeente opende bovendien de website www.beverwijk.nl met uitgebreide gegevens over de monumenten, subsidieverordeningen etc.

Wergroep Paleografie.

Ook dit jaar is deze werkgroep weer ijverig verder gegaan met de transcriptie van oude documenten; in dit geval met de notulen van de Beverwijkse raadsvergaderingen vanaf 1642. Deze staan gefotografeerd op microfiches en halverwege dit jaar konden we het eerste microfiche, betreffende de jaren 1642-1650, afronden en de transcripties ervan in een boek uitbrengen en te koop aanbieden. Dit eerste boek is het begin van een serie, waarin per deel één microfiche (ca. 10 jaar van raadsvergaderingen) getranscribeerd en verklaard staat. De leden van de werkgroep verwachten één boek per jaar uit te kunnen brengen, als ze in hetzelfde tempo door kunnen werken.

Diep geschokt was de werkgroep door het toch nog onverwachte overlijden op 28 november 2002 van één van hen: mevrouw Nettie Verkerk. Zij wordt node gemist.

Wergroep Historisch Kadaster:

Wegens onvoldoende bezetting is deze werkgroep opgeheven

Fotowerkgroep:

In het verslagjaar 2002 heeft de fotowerkgroep haar activiteiten voortgezet. Fotografisch materiaal werd op een fysiek veilige manier opgeborgen. Daarnaast is verder gewerkt aan het onder de juiste naam rangschikken van het beeldmateriaal. En dankzij de hulp van Simone Stolz werd een aanvang gemaakt met de inbreng van de gegevens van de foto's in het geautomatiseerde Adlib-bestand.

De werkgroep bestond uit mevrouw E. Toepoel en de heren J. Camfferman, H. Claus, H. Wold en H. van Zuylenkom.

Gastvrouwen/gastheren Museum Kennemerland

In 2002 waren de vrijwilligers die het museum tijdens de openstelling "bemenen" met zijn achttien. Voor het voor- en najaar betekent dat dat de bezetting tamelijk gemakkelijk geregeld kan worden. Maar in de zomermaanden juni, juli en augustus moeten door hen alle zeilen worden bijgezet om het museum op drie middagen per week open te kunnen stellen. Daarom was het soms teleurstellend, als met name in die zomermaanden door slecht weer of juist te mooi weer het bezoek aan het museum soms wel erg miniem was. Het museumbestuur heeft juist om die reden, de mensen die zo vaak hun krachten

aan het museum lenen, gevraagd mee te willen denken over andere, meerdere en betere mogelijkheden om publiek naar het museum te trekken. Een aantal van de vrijwilligers heeft daar met graagte gehoor aan gegeven en er een middag samen over gepraat en ideeën aangedragen. Het ligt in de bedoeling van het museumbestuur deze contacten met de vrijwilligers die op de een of andere manier in het museum werkzaam zijn, met een regelmaat van 2 tot 3 keer per jaar te houden. Uit deze groep is een aantal mensen opgestaan, die extra de handen uit de mouwen hebben gestoken voor het museum. Zo werd er in de tweede helft van het jaar hard gewerkt aan de museumregistratie door Mevrouw E. Groot en de Heer en Mevrouw P. en A.Oort, terwijl dames A. de Jong en V.Geschiere extra activiteiten ontplooiden t.a.v. huishoudelijke taken. Zij zouden graag zien, dat er een kleine werkgroep tot stand komt, die zich met het schoonhouden van het museum zou kunnen gaan bezighouden. Belangstellenden voor vrijwilligerstaken binnen het museum zijn altijd welkom. Denk maar eens aan die zomermaanden met 3x per week een open museumdeur!

Per 1 januari 2002 nam A. Kok de coördinatiewerkzaamheden over van Y.Luttik, die na vele jaren zijn functie binnen het bestuur van Museum Kennemerland beëindigde. De Heer Kok trad uit dien hoofde in september toe tot het bestuur van Museum Kennemerland. Half december genoten de vrijwilligers van een goed-gelukt dagje uit naar het Kachelmuseum en naar het Stedelijk Museum in Alkmaar.

Inloopavonden, lezingen

In de eerste helft van het jaar werd -zoals gewoonlijk- op elke eerste maandag van de maand een inloopavond gehouden, waarbij iedereen met vragen, ideeën en tips op historisch gebied terecht kon. Tijdens deze vier avonden, t.w.: 7 januari, 4 februari, 4 maart en 6 mei mochten we echter zó weinig bezoekers verwelkomen, dat het bestuur heeft overwogen om maar met deze "informele kringgesprekken" te stoppen. Uiteindelijk is besloten om andere activiteiten op deze maandagavonden met de inloopavonden af te wisselen om zo meer variatie in het programma te brengen. Dus werden op 3 september en 3 december de gebruikelijke inloopavonden gehouden en mochten we op 7 oktober de heren Roel van Gulik en Michel Hulst van de Archeologie-werkgroep Beverwijk/ Heemskerk ontvangen, die beiden een zeer interessante voordracht hielden over de opgravingen en vondsten hier in Midden-Kennemerland gedaan. Met dia's en voorbeelden van de vondsten maakten zij het geheel verder aanschouwelijk. Op 4 november hield de heer Stef Wolthuizen een lezing met lichtbeelden over de Verenigde Oost-Indische

Compagnie. Ook hij wist ons door zijn boeiende vertelwijze een aangename en interessante avond te bezorgen!

Aan het eind van het jaar konden we vaststellen, dat er tijdens de laatste vier avonden ruim twee keer zoveel bezoekers zowel bij de inloop- als bij de activiteitavonden waren geweest. Voorlopig een reden om met deze nieuwe opzet in het komende jaar door te gaan.

Nieuwsbrieven, Ledenbulletin en nieuwe uitgaven.

De nieuwsbrieven 25, 26 en 27, met totaal 34 pagina's, zagen het levenslicht. Hierin weer historisch leuke artikelen van Mw. Afra Bart-de Jong, dhr. Jan v.d. Linden, Mw. Rina Noom-Koorn, de heren Cor de Boer, Cor Castricum, Rob Meijer e.a.

Ledenbulletin nr. 26 verscheen als themanummer onder de titel: "40 jaar amateur archeologie in Beverwijk-Heemskerk", met een 14 tal artikelen van vnl. eigen- en oud leden van de werkgroep archeologie. Het boek bevat totaal 91 pagina's.

Het boek diende tevens als ondersteuning van het symposium: "Van prehistorische boerderij tot middeleeuws kasteel in Kennemerland", dat was georganiseerd op 20 april in kasteel Assumburg te Heemskerk. Het boek werd zeer gewaardeerd.

Als klap op de vuurpijl is afgelopen jaar het boek van Cor Castricum: "Beverwijk en zijn industriële geschiedenis" uitgegeven. Dit boek van 271 pagina's kon worden uitgegeven doordat de Industriegroep IJmond-Noord garant stond voor een redelijke afname. Naast deze financiële ondersteuning waren er 2 bonnen-akties: 1 bon voor de leden met € 5,- korting en 1 bon voor niet-leden bij Dagblad Kennemerland met € 2,50 korting. Beide akties waren succesvol. Het boek is een nagenoeg compleet overzicht van de industrie in de gemeente Beverwijk tot ca. 1960, op een speciale manier beschreven.

De nieuwsbrieven, het ledenbulletin en het boek werden weer kant en klaar in eigen beheer verzorgd door Arie van Dongen.

Propaganda en werving

Op 24 april was het Historisch Genootschap vertegenwoordigd met een informatie- en verkoopstand op de ansichtkaartenbeurs in Velsen-Noord.

Ook dit jaar kregen de deelnemers van de wandeling o.l.v. "Westerhout blijft" een informatiefolder met de geschiedenis van het landgoed Westerhout.

Overzicht ledenbestand

In 2002 groeide het ledenbestand van 714 naar 736 leden.

Baten en lasten over 2002

Baten		Lasten	
Contributies	€ 7.286,03	Nieuwsbrieven	€ 1.760,84
Rente	1.602,66	Ledenbulletin	3.643,78
Donaties	350,--	Boeken etc.	12.926,84
Ontvangen admin. kosten	85,75	Bijdrage aan Museum Kennemerland	728,60
Verkoop boeken etc.	18.688,13	Kosten jaarvergadering	36,50
		Historische werkgroepen	60,86
		Excursies/lezingen	40,--
		Lidmaatschappen	133,43
		Saldo porti/bezorging	240,19
		Bestuurskosten/onvoorzien	266,66
		Reservering boekenfonds	761,29
		Reservering infocentrum	5.000,--
		Reservering 75 jarig bestaan	2.000,--
		Voordelig saldo	413,58
	€ 28.012,57		€ 28.012,57

Balans per 31 december 2002

Kas	€ 562,--	Nog te betalen	€ 791,85
Postbank	6.069,47	Vooruitontvangen contributies	3.617,85
Postbank- Kapitaalrekening	32.452,71	Ondersteuningsfonds	3.871,02
Postbank-termijndeposito	14.520,97	Blomfonds	16.336,09
Nog te ontvangen rente	300,--	Boekenfonds	9.524,06
		Reserve infocentrum	10.000,--
		Reserve 75-jarig bestaan	2.000,--
		Algemene reserve	7.764,28
	€ 53.905,15		€ 53.905,15

Toelichting:

Ook dit jaar ontvingen we weer een donatie (€ 350 , hartelijk dank!) Bovendien kregen we weer meer leden, dus ook meer contributie, en vielen de kosten erg mee. Van het voordelig verschil ad € 2.413 stellen wij voor om € 2.000 te reserveren voor het 75-jarig bestaan (2005). Op de verkoop van boeken hadden we ook dit jaar een voordelig verschil nl. € 5760. Wij stellen voor € 5.000 hiervan over te boeken naar de reserve infocentrum. Het voordeel ontstond voor ca. de helft uit de verkoop van het boek "Praatjes en plaatjes van Beverwijk(ers)" en voor de andere helft vnl. uit de verkoop van oude ledenbulletins. De kosten van het in november j.l. uitgegeven boek "Beverwijk en zijn industriële geschiedenis" vielen nagenoeg weg tegen de opbrengsten hiervan en we hebben nog een klein voorraadjie. Het ondersteuningsfonds, waar we de extra bedragen die we bij de ontvangen contributie op boeken, kon met € 1214 worden verhoogd (ook hiervoor hartelijk dank). Hieruit kon o.a. de historische bibliotheek in het Museum worden aangevuld voor € 383.

Al met al weer een financieel gunstig jaar, door veler inspanning bereikt. Uiteraard wordt de contributie niet verhoogd maar blijft deze gehandhaafd op € 10,- per jaar.

IJs Luttik

Begroting 2004

Baten		Lasten	
Contributies	€ 7.500,--	Nieuwsbrieven	€ 2.000,--
Rente	1.500,--	Ledenbulletins	4.500,--
Verkoop boeken	1.000,--	Boeken etc.	1.000,--
		Bijdrage aan Museum Kennemerland	750,--
		Excursies/lezingen	200,--
		Historische werkgroepen	350,--
		Overige activiteiten	200,--
		Jaarvergadering	200,--
		Lidmaatschappen	200,--
		Saldo porti/bezorging	300,--
		Bestuurskosten/onvoorzien	300,--
	€ 10.000,--		€ 10.000,--

Vrijwilligersuitje op 14 december 2002

Om ongeveer 10 uur hebben de vrijwilligers zich verzameld in het museum. Het is vriesweer met hier en daar gladheid op de wegen. Na tien vertrekken we per auto naar Alkmaar. We zoeken parkeerplaatsen vlakbij de Friese Brug en schuifelen dan nog een paar honderd meter naar het Kachelmuseum op de Bierkade nr.10. Het gebouw is een voormalige patriciërs-woning, ontstaan in 1716 toen de toenmalige eigenaar, burgemeester Adriaen Sevenhuysen Symonsz. opdracht gaf twee huizen samen te voegen en van een nieuwe gevel te voorzien. Daar worden we met koffie ontvangen. Vooraf wordt een korte film vertoond, waarna we ons in twee groepen splitsen en door de heren Henk van Duijn en Hans van der Star worden rondgeleid. Interessant is de ontwikkeling van de kachel als verwarming voor met name woningen te volgen vanaf 1890 tot heden. In de tijd van de CV is men langzamerhand gaan beseffen, dat kachels een interessante categorie industriële ontwerpen zijn gaan vormen. Circa 100 kachels laten zien hoe vorm en techniek in de afgelopen eeuw veranderd zijn. Kachels gemaakt voor rijke burgers en kachels voor modernere tijden,

kachels met veel versieringen en kachels met strakke vormgeving, kachels gebruikt in schaarse tijden en noodoplossingen; zij gaven ons als bezoekers vaak herkenningpunten of lieten vragen rijzen. Interessant was ook de tijdelijke tentoonstelling "Stoken aan boord" die tot 1 april van dit jaar wordt gehouden, waarin bijzondere aandacht gegeven is aan scheepskachels en scheepsfornuizen. Dik na twaalf uur verlieten wij dit museum en gingen wij te voet naar de Houttil, waar we ons weer troffen

in "De Notaris". Op de eerste etage genoten we van een Alkmaarse kaasmaaltijd. Het is al over tweeën als we ons met een wandelingetje van bijna 10 minuten naar het Canadaplein begeven. In de slagschaduw van de prachtige Oude Kerk, treffen we het moderne Stedelijk Museum aan. Daar hebben we o.l.v. twee rondleiders met alle facetten van dit museum kennis kunnen maken, ook nu weer voorafgegaan door een goed opgezette visuele presentatie. De collectie heeft in dit vrij nieuwe pand, dat ook door de bibliotheek wordt gebruikt, een ruimte gekregen waar wij onze vingers bij af moeten likken. Na de rondleiding dronken we nog thee en/of koffie samen. Het is al later dan half vijf als bijna het hele gezelschap zich door de gezellig drukke Alkmaarse winkelstraten begeeft om de auto's op te zoeken. Helaas gaat er dan nog iets niet helemaal goed. Twee van onze vrijwilligers zullen door een ander met de auto bij het Stedelijk Museum worden opgepikt, maar -waarschijnlijk ontstaan door de vrieskou buiten- zij missen de bereidwillige chauffeur en hij mist hen. Gelukkig was het station niet al te ver meer en is een ieder zo toch veilig thuisgekomen.

Aad Kok

Open avond/ inloopavond archeologische werkgroep 4 februari 2003

Na een aantal keer het nieuws gehaald te hebben met de archeologische activiteiten in het veld, was op dinsdag 4 februari het "winterverblijf" van de werkgroep aan de beurt om zich van zijn beste kant te laten zien. Het was dan ook een mooi buitenkansje om aan het -niet massaal, maar wel zeer geïnteresseerd- toegestroomde publiek te vertellen wat er zoal gebeurt met de vondsten uit Beverwijk, Wijk aan Zee en Heemskerker.

Alle stappen van behandeling van binnenkomende vondsten in het gebouw aan de IJsselstraat werden zoveel mogelijk uiteengezet en waar nodig toegelicht door de leden van het archeologisch team.

Het publiek kreeg een verscheidenheid aan activiteiten te zien: Jos Kleine en Jaap

Hendrikse gaven een demonstratie van het schoonmaken en restaureren van een natuurstenen vijzel waarvan nog maar de helft aanwezig was. Dit deden ze door gips aan de vijzel toe te voegen. Ook het determineren en fotograferen van het archeologisch materiaal kwam aan bod. Michel Hulst liet met een professionele opstelling van apparatuur zien hoe voorwerpen op de gevoelige plaat worden vastgelegd.

Een aantal vondsten heeft natuurlijk een verhaal of een historische achtergrond en de aanwezigen luisterden aandachtig naar tekst en uitleg die gegeven werd door Jean Roefstra.

De leden van het genootschap of andere geïnteresseerden die de open avond gemist hebben, kunnen altijd op dinsdagavond eens een kijkje komen nemen in het gebouw aan de IJsselstraat tussen 20.00 en 21.30 uur (in dat geval graag eerst telefonisch contact opnemen met D.R.van Wijk, 0251-237442, i.v.m. eventuele werkzaamheden die ook op die avond voor kunnen komen.)

Tegeltableau en vroegere kassa uit badhuis verplaatst.

I.v.m. de voorgenomen sloop van het Thuiszorgpand Markt 112, waarin zich een tegeltableau bevond met opschrift "Reinheid is Gezondheid" en de vroegere kassa van het oude badhuis aan de Baanstraat, beide uit 1935 en van historische waarde, wist het Historisch Genootschap de Thuiszorg te overtuigen om beide attributen te bewaren en een zinvolle plaats te geven in het gebouw van de Thuiszorg aan de Büllerlaan. Met steun van Aannemersbedrijf Koelman kon e.e.a. worden gerealiseerd, zodat een stukje cultureel-erfgoed behouden kan blijven. Waarvoor wij zeer erkentelijk zijn.

1 februari - 1 juni 2003: tentoonstelling aanwinsten 1996-2002 in Museum Kennemerland

Dit is de tweede tentoonstelling van aanwinsten in het huidige museumgebouw. In de laatste 6 jaar is al weer zo veel toegevoegd aan de collecties, dat het verantwoord was om een selectie te tonen. De collectie van een historisch museum kent vele beperkingen, zowel naar hoeveelheid als naar aard van de objecten. Dat heeft met ruimte en vooral ook met aankoopgeld te maken. Een klein historisch museum is afhankelijk van vele schenkers, die ons in de afgelopen tijd bepaald niet hebben teleurgesteld en waarvoor wij hen zeer dankbaar zijn.

Toch wil ook dit museum niet alles, dat wordt aangeboden aanvaarden, omdat er niet de ruimte voor is maar vooral ook om niet teveel van hetzelfde te verkrijgen.

Dit museum verzamelt voorwerpen en afbeeldingen die iets van de geschiedenis van Midden-Kennemerland in beeld brengt, dan wel in de herinnering roept. Bij de aanwinsten van de laatste jaren zit veel, dat bestaande deelcollecties versterkt en soms verdiept. Helaas zijn er nauwelijks duidelijk nieuwe aspecten aan het bezit toegevoegd.

Uitzondering hierop is de groep kerkelijke gewaden, die geschonken is door het bestuur van de Regina Caeli. Helaas is dit kerkgebouw van bijzondere architectuur in 1995 al weer van het Beverwijks toneel verdwenen. Naast het instructiealtaar uit een school en een aantal prenten en boeken, was er weinig, waarmee wij iets van het kerkelijk leven konden tonen.

Het bruikleen van de maquette van de kern van Heemskerk door die gemeente is ook zo'n extra aspect, dat overigens wel grote ruimtelijke problemen met zich mee brengt. Deze driedimensionale kaart, gemaakt door Henri ter Voort, voegt veel toe aan de kaartbeelden, die wij kunnen tonen.

foto: Andre Smit

Ongetwijfeld is de aankoop van het schilderijtje met de Wijker Toren van de Amsterdammer Jan Ekels de Oude (1724-1781) bij Sotheby's te Amsterdam aan te merken als de belangrijkste aanwinst en niet alleen in financiële zin. Wij hebben twee 19e eeuwse geschilderde gezichten op Wijk aan zee en slechts prenten en een enkele tekening van het oude Beverwijk. Ook al kunnen wij het niet als een nieuw aspect van de collectie omschrijven, dan toch wel als de belangrijkste aanvulling op de collectie stadsgezichten.

De collecties op het gebied van de plaatsbeschrijving en vooral van de nijverheid zijn zeer toegenomen zowel met voorwerpen als met foto's, documenten en boeken. De collecties herinneringen aan jubilea, vooral met borden, bekers, blikken, glazen en wat niet al zal in de toekomst minder moeten groeien.

Onze collectie speelgoed alsook de kleine verzameling textiel is met enkele mooie exemplaren aangevuld, waarbij vooral het onderwijs in "nuttig handwerken" in vroeger jaren te Beverwijk wordt belicht. Gezien het feit, dat dit soort materiaal in vele andere musea ruim is vertegenwoordigd, is terughoudendheid bij het aanvullen van de verzamelingen geboden. Wij zijn gelukkig met voorwerpen, die duidelijk in onze

omgeving zijn ontstaan, zoals het textiel, dan wel gebruikt, zoals het speelgoed.

Topografische kaart van de gemeente Beverwijk omstreeks 1840

Het kaartbeeld, dat wij in het museum kunnen geven was al rijk aanwezig, maar wordt met de aankoop van de kaart van Beverwijk, ontstaan omstreeks 1840 in belangrijke mate aangevuld. De kaart is in 1996 door de heer van der Linden aan ons afgestaan. De kaart was in het bezit van zijn vader.

De heer J. van Venetien tekende in zijn inventarisatienotities bij de copie in 1993 veel aan van wat er te zien is op de kaart en wat aanwijzing geeft over de datering van de kaart. Hij vermeldt ook de straten die er op staan en die er dus toen blijkbaar al waren (of op zijn minst was vastgesteld dat zij er zouden komen). Zijn twijfel over de originaliteit van dit exemplaar deel ik: De aarzelende wijze van tekenen lijkt eerder het werk van een kopiïst te zijn, dan van een oorspronkelijke tekenaar. Ook het papier lijkt moderner te zijn dan de jaren rond 1840. Deze twijfel vermindert het belang van de kaart allerminst, daar er veel op is vermeld, dat op eerdere kaarten niet voorkomt.

Kunstnijverheid uit de regio:

Kinheim-tapijten en Kennemer potterij

Met twee Kinheim kleden wordt de collectie goed aangevuld. Het bruikleen van de Gemeente is op de tentoonstelling van 1974 al even bij ons geweest. Het is een der aanwinsten, die herinneren aan de samenvoeging van de Gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin.

Een duidelijke toevoeging is ook de tafeloper, omstreeks 1920-1926 ontstaan, die in vorm en decor nog ontbrak in de collectie. Wie het ontworpen heeft is onbekend; mogelijk heeft de heer H.G. Polvliet (echtgenoot van de eigenaresse van de knoperij) er de hand in gehad? Het is totaal anders dan het ronde kleed, dat wij al jaren geleden hebben kunnen kopen. Volgens herinneringen van de schenkster, mevrouw van der Velde-Veeran is het indertijd door haar moeder gekocht bij de Bijenkorf. Dat past bij de verhalen van mevrouw Polvliet (later mevrouw Hillen), dat zij veel kleden verkocht via grote magazijnen.

Ook bij het Velsense aardewerk kunnen wij nu iets meer variaties tonen. Vooral de twee ontwerpen van Gellings zijn een mooie aanvulling op het toch al rijke bezit van zijn werk. De trompetvormige vaas model 125 in ongewoon zachte kleuren groen, oranje, geel, en blauw is van topkwaliteit. Het was onder no 332 in de tentoonstelling van 2000 opgenomen in de catalogus, zoals enkele andere nu getoonde stukken.

De oranje kat van Willem Stuurman is een leuke vondst evenals het eigenwijze nachtlampje (cat. 313), dat een ronde schijf in de vorm van een vollemaan als "Kap" had, waar de maaier ten dele als silhouet tegen uitkwam.

De belangrijkste aanwinst van de deelcollectie is de catalogus met kleurafbeeldingen, die de nieuwe fabriek omstreeks 1930 uit gaf. Het boekje met voor die tijd fraaie kleurafbeeldingen is geschonken door de heer J. van Venetien, jarenlang conservator en bestuurder van het museum.

Historische penningen en herinneringen aan gebeurtenissen

Er zijn een aantal penningen toegevoegd aan de collectie. Sommigen waren al vertegenwoordigd, zodat wij nu voor- en keerzijde kunnen tonen. Een aantal ontbrak geheel, waaronder de prachtige penning, die het Koninklijk Huis in 1948 ter beschikking stelde bij de stadsfeesten van dat jaar ter gelegenheid van het 650-jarig bestaan. Van die feesten hebben wij meerdere penningen gekregen, waaronder ook de rechthoekige in een lijstje gemonteerde penning (geschenk van juwelier van Kampen) en penningen o.a. indertijd gegeven door het Provinciaal Bestuur. De gietijzeren plaquette ter gelegenheid van het bereiken van 100.000.000 ton ruwrijzer bij Hoogovens hoort in deze categorie.

Een wat uitzonderlijk gedenkstuk in zilver van vrij grote omvang (diam. 30 cm) sluit hierbij aan. Het is een z.g.n. gehamerde plaquette, "Aangeboden door het personeel der Beverwijkse Conservenfabriek 1 november 1896-1921", dat is aangekocht bij de Oprechte Veiling te Haarlem op 24 sept 2002. Op de tentoonstelling zijn vele gedenkstukken, die aan een gebeurtenis herinneren, die wij, meestal door schenking, hebben verkregen.

Bedrijfsreclame

Bij de voorbereiding van de tentoonstelling over bedrijfsreclame werd vorig jaar veel materiaal door enkele bedrijven geschonken, zoals door Corus met reclamemateriaal over de afgelopen dertig jaar. Ook van Beverol is veel verworven, vooral door de schenking van de heer C.A. Vogelaar, kleinzoon van de heer Brat, die oprichter en jarenlang eigenaar was van dit bedrijf.

Door aankoop konden wij vier affiches toevoegen aan de ene die wij al eerder hadden verworven. Het blijkt, dat Beverol in de jaren '50 een goede keuze aan vormgevers maakte. De voor die tijd typische vormgeving spreekt nog steeds aan. De belangrijkste daarbij is ongetwijfeld Reyn Dirksen (1924-1999). Hij heeft in 1950 een winnend ontwerp gemaakt voor een verenigd Europa, getiteld Europe all our colours to the mast". Dit ontwerp bestaat uit een zeilschip met drie masten, waaraan de zeilen ieder het patroon van een andere Europese vlag hebben.

Ook Frans Mettes (1909-1984) is heel sterk met een strak en eenvoudig beeld, typisch voor die tijd. Grafisch heel sterk sprekend is de tevreden glimlachende autorijder met hoed, die één is met zijn autootje onder de titel "Uw auto blijft het heertje met BEVEROL".

Een grote reclamespiegel, uit een verkoopruimte aan het Meerplein afkomstig, die de van Oldenbarneveltsigaren van Majoor aanprijst is ons geschonken in 2002 door de heer J.C. Majoor.

En er is nog veel meer te zien, al is er meer verkregen, dan in onze tentoonstellingsruimte gepropt kon worden!

Fries Berkhout

Openingstijden

Museum Kennemerland

Gedurende de wintermaanden is het Museum geopend op zondagmiddag van 14.00 tot 16.30 uur.

In de maanden juni, juli en augustus zijn we geopend op zaterdag, zondag en woensdag van 14.00 tot 17.00 uur.

Op feestdagen is het Museum gesloten. Leden van het Historisch Genootschap hebben, met partner, gratis toegang.

Tussen 17 mei en 13 juni zal in Lommerlust aan de Peperstraat in Beverwijk een tentoonstelling zijn ingericht ter gelegenheid van het 110-jarig bestaan van Lommerlust.

Daarbij is er natuurlijk ook aandacht voor het riete kluisje van Betje Wolff en Aagje Deken. Meta Bison schreef naar aanleiding hiervan een artikel dat wij hierbij publiceren:

Betje Wolff en Aagje Deken

Deze schrijfsters uit de 18de eeuw zijn nog steeds onderwerp van gesprek en studie. De twee vrouwen waren niet alleen zeer intelligent, het waren hartsvriendinnen (ook wel halsvriendinnen genaamd), ten teken dat zij elkaar in alles zouden steunen.

Er zijn veel mogelijkheden om de leefwijze van de twee vrouwen te benaderen. Er is de politieke, de literaire, de pedagogische, de filosofische, de godsdienstige kant en hun sobere leefwijze. Ik beperk me tot "Betje Wolff, de domineese in de Beemster".

Elizabeth Bekker

Het intrigeert mij dat zo vaak wat denigrerend wordt gesproken over het verstandshuwelijk van Elizabeth Bekker (Betje Wolff) met dominee Adriaan Wolff. Teksten uit het boek van mevrouw J.W.A. Naber doen echter anders vermoeden.

1755

De innige contacten van de zeventienjarige Betje met een vaandrig waren de familie Bekker en haar kennissen niet welgevallig. Betje correspondeerde echter al geruime tijd met Adriaan Wolff. Hij werd uitgenodigd om in Betjes geboortestad Vlissingen het "Levendig Beelt nader en van nabij te beschouwen".

"Die oude Collega is op mejuffr. Betje zo verliefd wegens haere groote verstand welke zij bezit", aldus Betjes broer Laurens Bekker. Van de roddel over de vaandrig

Het huis dat van 1666 tot 1876 de pastorie van de Hervormde Gemeente is geweest en van 1730 tot 1777 de woning van ds. Wolff staat nog steeds aan 'de Buurt' in Midden-Beemster en is ingericht als museum Betje Wolff.

De huidige keuken van de pastorie/ het museum is precies zoals deze was in de achttiende eeuw.

trok ds. Wolff zich niets aan: "een Juffr. van 17 jaar, dat kan wel gebeuren". Op maandag 9 oktober 1759 werd enkele uren na zijn aankomst te Vlissingen hun verloving bekendgemaakt.

In november 1759 huwde Elizabeth Bekker de Beemster predikant Adriaan Wolff. Hij was dertig jaar ouder dan de twintigjarige Betje en weduwnaar van Maria Wilhelmina Kayser. Zijn dochter trouwde gelijktijdig met de Alkmaarse Mr. Pasmooij Molenaar.

Dorpsdomineesche

Het huwelijk van Adriaan Wolff en Elizabeth Bekker was gebaseerd op achting en vriendschap. Betje was zeer ingenomen met haar woonomgeving:

"Ik leef in mijne eenvoudigheid.

Ik ben recht geschikt voor 't buitenleven". Ze had een goede huishoudelijke hulp en kon "met hart en ziel opgaan in haar ambt van dorpsdomineesche en was zij eene altoos welkome gast op de boerenhoeven". Het buitenleven prikkelde haar literaire gevoelens en ze schreef "of 's Lands welvaart er van afhing".

Dominee Wolff had veel begrip voor de leefwijze van zijn dertig jaar jongere vrouw. Was er schijn van enig onbegrip dan vergoelijkte hij haar 'uitspattingen' waarvan de meesten op literair gebied. Zelf publiceerde de dominee ook over allerlei onderwerpen. In 1981 werd in het tijdschrift Medisch Contact aandacht geschonken aan zijn artikel over een 'wanschapen kindje'.

Dit borstbeeld van Betje Wolff (1881) is gemaakt door mevrouw S.H.J. Stracké-van Bosse (1837-1922) en bevindt zich in de Beemster in het museum Betje Wolff.

Het is een 'bericht' over een kindje geboren zonder rechterarm. Het linker handje zat vast op de rechterzijde van de borst. "Het kind at en dronk en was gezond". Dominee Wolff heeft kennelijk veel bemoeienis gehad met het leven van dit kind dat slechts vijf maanden oud is geworden.

Oprechtheid

De levenslustige, blijmoedige Betje heeft naar eigen inzichten de ernst in haar leven laten prevaleren. "Zij bedoelde zeker geen kwaad; en zij kon later in alle oprechtheid aan Aagje Deken verklaren: Die God, die mij hoort, wiens oogen mijne gedachten zien, weet, dat ik, door Zijne Genade & door eene allergelukkigste gesteldheid geholpen, nimmer de wetten der Deugd hebbe overschreden".

Betje hield veel contact met vrienden en vriendinnen maar "(...) bij tijden was het haar toch lief, geen anderen omgang te hebben dan dien met haaren echtgenoot." Hij was haar "Vaderlijke vriend, mijn braave Wolff".

"Ik heb hem ook zo lief, als een vive vrouw een man kan hebben, aan wie zij erkend, het geluk, de glorie van haar leven schuldig te zijn";

"In de stille Pastorij.

Daar zit ik dan geheel gerust.

Van 't geen er omgaat onbewust.

Zo ik 't in de Courant niet zag,

Dan wist ik nauwelijks welk een dag

Door mij ten avond was gebracht.

Maar als de dag ons gaat begeeven,

Ga'k naar beneden naar het vuur;

En dan gebreid, genaait, geschreeven,

Zo 't valt... Wat heb ik menig uur,

Dus met mijn Domine gesleten!

Dus bracht ik vijftien winters om."

Aagje Deken

In 1776 ontmoette Betje Wolff Aagje Deken bij een gemeenschappelijke kennis. De twee vrouwen waren eigenlijk tegenpolen. Betje was zeer ingenomen met Aagjes brave ingetogen karaktertrekken en schrijft: *“Ik dacht niet dat mij iemand zo dierbaar konde worden als Deken mij is”*. Enkele maanden na deze openhartige uiting van vriendschap overlijdt dominee Wolff. Ze schrijft geheel ontdaan naar haar vriendin Aagje:

“In ‘t holst des nachts(...)

Hij spreekt met mij,

hij sterft valt in mijn arm! (...)

Geen ziekte zelfs geen koorts! (...)

Slechts wat vermoeid: dit komt van gisteren nog te preken.

(...) Hij rigt zich op; (...) zijne oogen breken;

(...)

Mijn lieve, waarde Wolff!”

Haar rouw is oprecht: *“Zijn inborst was zag; zijn aard edelmoedig; zijn hart oprecht; zijn wandel droeg het kenmerk van toegeeflijkheid en menschlievendheid”*.

Het Riete Kluisje waarin Betje Wolff in de tuin van Lommerlust te Beverwijk in zes zomers samen met Aagje Deken 10.000 pagina's schreef. In de wintermaanden verbleven de schrijfsters bij kennissen te Amsterdam.

Deze aquarel van C.E. Tersmitten toont de Kerkbuurt van Midden-Beemster in 1777.

In het midden de onverharde Middelweg, links het schelpenpaadje. Geheel rechts waarschijnlijk de pastorie, er voor staan een heer met een domineessteek op het hoofd en een tenger vrouwkje: dominee Wolff en Betje? Het hondje op de weg zou Betjes patrijshondje Pretty kunnen zijn.

Bron: Rijksarchief in Noord-Holland, Haarlem.

Adriaan Wolff heeft haar oprecht liefgehad. Met zijn prestige, sympathie en zijn invloed heeft hij haar beschermd, wanneer zij op zoek naar de waarheid en haar strijd tegen huichelarij en schijnheiligheid dreigde te bezwijken.

Is het daarom dat de geëmancipeerde Elizabeth Bekker er toch voor koos om voortaan zijn naam te dragen en als Betje Wolff met Aagje Deken een nieuw leven op te bouwen?

Samen stelden zij zich ten doel om *“arme en geringe lieden”* *“eenige geleidelijke denkbeelden te geven van waarheden, die zij moeten weeten en waarvan zij doorgaans onkundig zijn, opdat wij hen eenigszins voorbereiden om nut te kunnen doen met de Predikatiën, die zij in de kerken van allerlei Christen-gezindheden kunnen hooren...”*

De twee vrouwen bleven niet alleen elkaar, maar ook hun geloof trouw.

De pastorie in De Beemster zullen zij in september 1777 verlaten. Ze betrekken een huurhuisje in De Rijp. Om gezondheidsredenen – er zijn veel muggen in het waterrijke gebied en er heerste malaria – kopen de vriendinnen een bescheiden buiten in Beverwijk. Ze noemen het Lommerlust. Door vererving zijn ze niet onbemiddeld. Ze leven sober en werken hard. In de zes zomers die ze op Lommerlust doorbrengen schrijven ze 10.000 pagina's. Betje Wolff heeft zoals te doen gebruikelijk in de 18de

Twee glazen met gestipte portretten van Betje Wolff en Aagje Deken naar het dubbelportret uit 'Fabelen' 1784. Het graveerwerk wordt toegeschreven aan D. Wolff (geen familie), gemaakt tussen 1784 © 1798.

Bron: Schrijvers Prentenboek 20, Letterkundig Museum, 's Gravenhage.

eeuw een eigen schrijfhut in de tuin van Lommerlust. Een replica van *'Het riete kluisje'* naar de prent van Philips Jacobsz staat op de historische kavel die nog steeds de naam Lommerlust draagt maar waarop een Woon-zorgcentrum gebouwd is.

Meta Bison

Bron teksten: *'Betje Wolff en Aagje Deken'*, Johanna W.A. Naber.

Museum Betje Wolff:

Middenweg 178

1462 HL Middenbeemster

geopend van 1 mei tot 1 oktober:
dinsdag t/m vrijdag 11.00 - 17.00 uur,
zaterdag en zondag 14.00 - 17.00 uur.

Van 1 oktober tot 1 mei:
iedere zondag 14.00 - 17.00 uur.

Tentoonstelling 110 jaar bejaardenzorg in Lommerlust:

van 17 mei t/m 13 juni

dagelijks tussen 10.00 en 16.00 uur,
met voor iedere bezoeker een gratis
exemplaar van het heruitgegeven
boekje *de geschiedenis van
Lommerlust* door Jan Andriessen

Een nacht om nooit te vergeten.

Het jaar 1953 is de Nederlandse geschiedenis ingaan als een rampjaar. Een enorme storm veroorzaakte in de nacht van 31 januari op 1 februari de grootste natuurramp sinds de Allerheiligenvloed in 1570. Als gevolg van deze ramp verloren 1835 mensen hun leven, verdronken er tienduizenden dieren, kwam er ongeveer 200.000 ha land onder water te staan en werden er 4500 gebouwen verwoest.

De ramp.

Op vrijdag 30 januari ontwikkelde er zich ten zuiden van IJsgland een storm, die via Schotland afboog naar de Duitse Bocht¹. De volgende dag, zaterdag 31 januari, draaide deze storm naar het noordnoordwesten en koerste hierdoor recht op de Nederlandse kust af. Was in het begin van die dag de windkracht nog 7, deze zou in de loop van die middag en avond snel in kracht toenemen². De weerkaarten zagen er die zaterdagmiddag onheilspellend uit en het zou alleen nog erger worden. Het weerbericht dat na het nieuwsbericht van 6 uur 's avond werd uitgezonden vermeldde "Boven het noordelijke en westelijke deel van de Noordzee woedt een zware storm tussen noordwest en noord. Het stormveld breidt zich verder uit. Verwacht mag worden, dat de storm de gehele nacht zal voortduren en in verband hiermede werden vanmiddag om half zes de groepen Rotterdam, Willemstad en Bergen op Zoom gewaarschuwd voor gevaarlijk hoog water. Dijkbewaking wordt noodzakelijk geacht". Op de verschillende kustweerstations werd die avond zelfs een windkracht van 11 gemeten. Ook in het binnenland bulderde de storm waarbij overal zeer zware windstoten optraden van meer dan 100 km/uur. Het zeewater werd door de storm hoog opgezweept en omdat de storm juist samenviel met een springtij, werd het zeewater met een onstuimige kracht de rivieren in gestuwd. Terwijl juist deze rivieren al veel smeltwater naar de zee moesten afvoeren. Door al deze factoren werd de waterstand al vrij snel hoger dan normaal en de hoogste waterstand werd die nacht om 3 uur 24 bereikt. Veel dijken konden dit natuurgeweld niet aan en in weinig tijd was de ramp een feit. Op zeker 90 plaatsen begaven in het zuidwesten van ons land de dijken het en liep het achtergelegen polderland onder water. De meeste bewoners van dit laag gelegen land werden verrast door het snel stijgende water en vluchtten naar de hoger gelegen gedeelten, zoals de zolders en daken van hun huizen. Angstig wachtten zij hier op het daglicht en op hulp. Deze hulp kwam echter pas laat op gang en velen hebben noodgedwongen uren en uren zo doorgebracht. De wanhopige getroffen bevolking kreeg die zondagmiddag op 1 februari nog een tweede watervloed te verwerken. Het water in de ondergelopen polders kwam nog hoger dan afgelopen

Foto van de schade na de storm bij de Zwaanstraat op zondag 1 februari 1953.

nacht. Veel mensen, die de eerste vloedgolf hadden overleefd, verdronken die middag of ze dreven rond op de daken waarnaar ze gevlucht waren. Toch was deze storm niet de zwaarste storm uit de historie van Nederland. Zo was er op 7 september 1944 in Vlissingen een zwaardere storm met een gemiddelde van de orkaankracht 12 gemeten. Alleen was tijdens deze zware storm de windrichting niet noordwest, zoals in 1953, maar zuidwest geweest. Hierdoor was deze storm, ondanks de hogere windsnelheden, geen aanleiding geweest tot een sterk verhoogde waterstand. Een combinatie van de extreme waterstanden, gebrekkig dijonderhoud en een traag op gang komende hulpverlening waren de voornaamste oorzaken van de vele slachtoffers, de grootte van het overstromde gebied en de mate van schade. Nederland beschikte in 1953 slechts over één helikopter en deze werd pas op maandag ingezet.

Beverwijk en de storm.

Het was die zaterdagmiddag van 31 januari niet druk op de Breestraat. De meeste mensen bleven vanwege die storm lekker thuis. De storm veroorzaakte die middag al enige schade aan bomen en tuinafscheidingen e.d. Tegen de avond, toen de storm nog meer in kracht toenam, werden verschillende bomen ontworteld en sneuvelen er diverse dakpannen. Dat het niet ongevaarlijk was om zich op straat te begeven bewijst wel, dat één van deze dakpannen juist op het hoofd van een 20-jarige vrouw terecht kwam. Gelukkig viel haar letsel mee daar zij enkel en alleen een lichte hoofdwond had. De schade voor een aantal gezinnen aan de Alkmaarseweg en Hobbestraat was erger. Hun woningen konden

het natuurgeweld niet langer weerstaan en stortten gedeeltelijk in. De Beverwijkse brandweer en politie hadden het er maar druk mee. De politie vond het toch raadzaam om Burgemeester Scholtens van het gebeuren in kennis te stellen. Tot overmaat van ramp was er die nacht ook nog een stroomstoring in Beverwijk, maar gelukkig werd deze om half vier 's nachts weer opgelost. Er zullen maar weinig inwoners in een diepe slaap hebben gelegen die nacht. Na een onrustige nacht te hebben doorgebracht, kon men de volgende ochtend de aangerichte schade in ogenschouw nemen. Naast de ettelijke afgewaaid dakpannen, afgerukte boomtakken en omgewaaid schuttingen, had Beverwijk de stormnacht redelijk doorstaan. De belangrijkste schade voor de gemeente zelf was dat er over een lengte van 20 meter de Relweg nabij het strand was weggeslagen. Ook was de uitmonding van de riolering van de Relbeek op het strand vernield. Verder waren de duinen nabij de Relweg en de Zwaanstraat ernstig beschadigd. Dezelfde dag begonnen gemeentewerkers met herstelwerkzaamheden van de toegangsweg naar het strand. Dat was nodig om de reddingsboot van de K.N.Z.H.R.M.³ een vrije doorgang te geven als deze eventueel moest uitvaren. Juist met die storm was dat niet ondenkbaar. Welke ramspoed er in de afgelopen nacht elders in het land had plaatsgevonden, begon pas in de loop van die zondag bij de inwoners door te dringen. De communicatiemiddelen waren in 1953 nog niet wat ze nu zijn. Deze waren zeer gebrekkig. De radio verzorgde nog geen nachtuitzendingen en er waren maar weinig telefoonabonnees in Nederland. Geschrokken volgden de Beverwijkers, net als de rest van Nederland, de karige nieuwsberichten van het A.N.P.⁴. Later die dag, nadat er met een vliegtuig over het rampgebied was gevlogen, kreeg men pas de omvang van de catastrofe in beeld en kwam de hulpverlening voor de slachtoffers op gang. Die zondagmiddag al stelde de voorzitter van de plaatselijke afdeling van het Nederlandse

*foto van het getroffen kerkdorp
Simonshaven op het Zuid-Hollandse
eiland Voorne-Putten.*

Rode Kruis zich in verbinding met burgemeester Scholtens, inzake een mogelijke hulpverlening. De afdeling van het Rode Kruis was die morgen al om half tien in alarmtoestand gebracht om na de eerste oproep uit te rukken. Dit was voor calamiteiten in de omgeving, maar nu lag de situatie anders. Ook de burgemeester was die ochtend al vroeg in touw. Hij was voor een spoedoverleg met de andere burgemeesters van de kustplaatsen bij de Commissaris van de Koningin van Noord-Holland ontboden. Uit Beverwijk en omgeving behoefde er gelukkig niemand en ook geen vee geëvacueerd te worden. Wegens de gebrekkige informatie uit het rampgebied, was het bij de aanwezigen van deze vergadering niet duidelijk welke ramp zich had voltrokken in Zeeland en op de Zuid-Hollandse eilanden, zodat dit geheel buiten de besluitvorming bleef. Pas later in die middag, toen de alarmerende berichten over de ramp binnenkwamen, groeide spontaan de behoefte om iets te doen en begon men te denken aan de hulp, verzamelen van goederen e.d. Inmiddels was er landelijk een Nationaal Rampenfonds ingesteld, welke vanuit Den Haag de hulp coördineerde. Zo werden o.a. vrachtrijders gevraagd om met hun vrachtauto naar Den Haag te komen. In Beverwijk gaven de heren Minnebo, Duivenvoorde en Koster hieraan gevolg en ze vertrokken met hun vrachtauto's naar Den Haag. De plaatselijke busonderneming "Van Oosterom" mocht van de Rijksverkeersinspectie niet vertrekken, daar zijn vrachtauto niet in goede staat verkeerde. In alle Beverwijkse kerken werd die zondagavond een gebedsdienst gehouden. De volgende morgen nam burgemeester Scholtens contact op met de provinciale evacuatiecommissaris, de heer Fels, en deed hem het aanbod om slachtoffers uit de ondergelopen gebieden in Beverwijk op te vangen. Ook was het mogelijk om bij de boeren in de Wijkmerpolder zo'n 250 stuks vee onder te brengen. De heer Fels kon pas later die dag reageren op het aanbod: er hoefden in Beverwijk geen evacués te worden opgevangen. Als er mensen opgevangen zouden worden zou dit beneden het Noordzeekanaal gebeuren. Wel was er volgens hem nog steeds een groot tekort aan beddengoed, matrassen en dekens, daarom verzocht de heer Fels aan de burgemeester om een plaatselijke inzamelactie te organiseren. Het was die maandagmorgen voor de inwoners van Beverwijk al mogelijk om goederen in te leveren. Aan het colonnegebouw van het Rode Kruis aan de Beecksanglaan werd al beddengoed, dekens en matrassen door de bevolking afgegeven. Indien men kleding, huisraad en meubelen wilde schenken, kon men dit bij de vol-

gende Beverwijkers melden: W. Rademaker aan de Heemskerweg 256; H. Backer aan de Hoflanderweg 8; A.J. Burger aan de Alkmaarseweg 34; A. Boer aan de Romerkerkweg 109; A. Holleman aan de Deken Waarestraat 20; P. van der Esch aan de Akerendamlaan 18 en Ds. J. Wiersma aan de Hogeweg 8. Vooral de kleding en het beddengoed moesten zo snel mogelijk opgestuurd worden. Met de ingeleverde kachels en meubelen diende men nog even te wachten. De grote inzamelactie was gepland op dinsdag 3 februari. Naast de gewone bevolking voelde ook de politiek zich geroerd en wilde iets doen. De raadsleden Kuiper, Zuidersma en Swarts dienden, namens de gemeenteraad, bij burgemeester Scholtens een aantal initiatieven in:

- De hulp moet worden gecoördineerd in een comité waarin alle stromingen van de bevolking vertegenwoordigd zijn
- Beverwijk adopteert één zwaar getroffen gemeente uit het rampgebied
- De gemeente verleent geldelijke hulp uit de gemeentekas.
- Het gemeentebestuur neemt het initiatief om uit het gemeentepersoneel een groep vrijwilligers te vormen, die gaat helpen.

De burgemeester zag dit niet als een raadsvoordracht voor de aanstaande gemeenteraadsvergadering van 3 februari, maar nam het nog diezelfde dag over. Van een adoptie van een gemeente uit het noodgebied werd, na overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), voorlopig afgezien. Het aanbod om materiaal en technisch- en administratief personeel ter beschikking van een getroffen gemeente te stellen, werd door de VNG dankbaar aanvaard. De volgende dag werd de grote aangekondigde geld- en goedereninzamelingsactie gehouden. Ruim 200 collectanten togen die dinsdag met een collectebus op pad en aan het eind van de dag hadden zij het bedrag van f20.500,10 opgehaald. Inmiddels waren op de banken ook grote geldbedragen ten gunste van het Nationale Rampenfonds gestort. Het gemeente-

bestuur maakte een bedrag van f5000,- over en de raadsleden stonden hun presentiegeld voor de raadsvergadering van 100 gulden af. Eind februari werd er een totaal bedrag van f104,382,86 uit Beverwijk overgemaakt naar het Nationale Rampenfonds⁵. Naast het collecteren van geld, was er die dag een inzameling van kleding en schoeisel. Dankzij medewerking van verschillende autobezitters en een groot aantal vrijwilligers, waren 's middags om 2 uur alle straten bezocht. Alle ingezamelde goederen werden naar het veilinggebouw Kennemerland aan de Breestraat gebracht⁶. Wegens het enorme succes was men namelijk gedwongen om naar een grotere opslagruimte om te zien; het colonnegebouw aan de Beecksanglaan was namelijk veel te klein voor de grote hoeveelheid ingezamelde goederen. Ook was deze locatie beter door de politie te bewaken. Onder leiding van het Rode Kruis begonnen zo'n 400 inwoners om de ingeleverde spullen te sorteren en te verpakken. Dit omvangrijke werk werd de gehele nacht voortgezet met als resultaat dat die woensdag veertien grote trucks, beladen met goederen, konden vertrekken. De goederen werden, deels naar de Intendance van het Rode Kruis, en deels op aanwijzing van deze instelling, rechtstreeks naar de omgeving van het rampgebied gebracht. De bevolking van Beverwijk en Wijk aan Zee hadden royaal en zeer diverse goederen geschonken. Zo hadden vrijwel alle schoenhandelaren uit Beverwijk een hoeveelheid schoenen en klompen geschonken en het Beverwijkse gasbedrijf had een aantal gasmeters met hulpstukken geschonken. Een gulle Beverwijker had zelfs in zijn enthousiasme vergeten zijn paspoort uit zijn geschonken jaszak te halen. Gelukkig vond een Rode Kruis-medewerker het kostbare document en stuurde deze het retour naar de gemeente Beverwijk. Ook de Beverwijkse politie liet zich tijdens deze hectische dagen niet onbetuigd. In samenwerking met de politie van Velsen was er die zondagavond een actie opgezet voor het verzamelen van autobin-

nenbanden. Er werden door hen ruim 100 banden, alsmede 40 rubber reddingsgordels ingezameld en nog dezelfde avond verzonden naar het rampgebied.

Hoofdinspecteur Molenaar van de Beverwijkse politie vertrok diezelfde avond naar het rampgebied om hulp te bieden. Tot 5 februari heeft hij op een binnenschip deelgenomen aan hulp-acties in Zierikzee, Bruinisse en Middelharnas. Daadwerkelijke hulp werd o.a. door hem verleend bij de evacuatie van Sommelsdijk. Toch was niet iedereen begaan met het lot van de slachtoffers en collecteerde men soms voor eigen gewin. Burgemeester Scholtens zag zich genoodzaakt om zijn inwoners te waarschuwen dat men alleen goederen en geld moest geven aan mensen met een door hem afgegeven legitimatie. Ondanks de omvang van de catastrofe werden ook de politieke belangen door de burgemeester niet geheel uit het oog verloren. Het was tenslotte 1953 en de Koude oorlog was op zijn hoogtepunt. In een brief van 5 februari deed hij zijn beklag aan de Commissaris van de Koningin, dat de communisten misbruik maakten van de situatie. Op de voorpagina van het communistische dagblad "de Waarheid" van 3 februari had het hoofdbestuur van de Communistische Partij Nederland een oproep gedaan om langs de huizen te gaan, teneinde lijsten aan te leggen van gezinnen, die evacué's wilden ontvangen. Volgens hem deden zij zich voor als erkende tussenpersonen tussen de bevolking en de officiële instanties en verborgen zij hun werkelijke bedoelingen, namelijk om communistische propaganda te maken. Burgemeester Scholtens stond hierin niet alleen; hij was hierin geen uitzondering. Ook landelijk werd de hulp van de Nederlandse communisten afgewezen en geweigerd, terwijl de aangeboden Amerikaanse hulp dankbaar werd aangenomen. Inmiddels had het Ministerie van Binnenlandse Zaken gereageerd op de vele verzoeken van gemeenten, waaronder die van Beverwijk, over het adopteren van een getroffen gemeente. Volgens het ministerie moesten de inzamelingsacties voorrang hebben boven een adoptie, dus moest Beverwijk hiermee nog wachten. Inmiddels meldde zich de eerste evacué afkomstig uit het rampgebied in Beverwijk. Door de Sociale Dienst werd hij voorzien van een uitkering voor zijn levensonderhoud, maar voor kleding werd hij

Foto gemaakt op de Molendijk bij Simonshaven. V.l.n.r.: N.J. de Regt (gemeentesecretaris van Geervliet), P. Ellens (ambtenaar Sociale Dienst Beverwijk), onbekende politieagent, L.M.H. van de Hoorn (inspecteur politie gemeente Beverwijk), Burgemeester Scholtens en Burgemeester Sprenger van Geervliet.

doorverwezen naar het Rode Kruis. Deze voorzag de man van kleding voor hem en zijn gezin. Wel had de afdeling van het Rode Kruis een probleem, daar al de ingezamelde kleding al naar Den Haag was doorgestuurd. Hierdoor was men gedwongen de kleding van elders te halen. Het aantal geëvacueerden dat hier in Beverwijk bij familieleden en kennissen onderdak heeft gevonden bleef beperkt tot zes gezinnen en 2 alleenstaanden, in totaal zo'n 20 personen. Tevens waren er in de Wijkmeerpolder, langs particuliere weg, ongeveer 70 stuks vee uit de Alblasserwaard ondergebracht. Een week na de catastrofe bleek er nog steeds een groot tekort aan beddengoed en dekens te zijn. Daarom organiseerde de plaatselijke Rode Kruis afdeling op 7 februari nogmaals een inzameling. Deze inzamelactie had weer het nodige succes, zodat wederom een vrachtauto vol goederen naar het evacuatiegoederendepot te Rucphen kon rijden. Ook aan de jeugdige slachtoffertjes van de ramp werd gedacht. Zo werd er een landelijke speelgoedinzameling gehouden, waaraan de lokale padvinders hun medewerking verleenden. Aan ieder kind uit de niet getroffen gebieden werd gevraagd om hun mooiste stuk speelgoed af te staan ten gunste van de geëvacueerde kinderen. Maar ook andere plaatselijke verenigingen bleven zich inspannen om op de een of andere wijze gelden of goederen op te halen voor het Nationaal Rampenfonds. Landelijk werd een grote inzamelactie georganiseerd onder de titel; "Beurzen open, dijken dicht", en de posterijen kwamen met een speciale watersnoodpostzegel. Dageelijks werd hiervan in Beverwijk op het postkantoor aan de Breestraat en daarbuiten, de verkoop sterk gestimuleerd door een grote groep dames, die af en toe bijgestaan werden door de jeugd. Tijdens de tweede week van februari werd het droeve nieuws bekend dat er ook een Beverwijker verdronken was. Het betrof de heer Mandemaker die woonachtig was op het woon-

wagenkamp in Middelharnis. Tijdens die rampnacht was hij samen met zijn vrouw en twee andere familieleden op het dak van de woonwagen gekropen om zo aan het stijgende water te ontkomen. Na zes uur tevergeefs wachten op hulp was hij, waarschijnlijk te gevolge van vermoeidheid, hier vanaf gevallen en verdronken. Zijn stoffelijk overschot werd hier op Duinrust begraven.

Beverwijk adopteert Geervliet

Op 12 februari herhaalde het Beverwijkse gemeentebestuur bij het VNG haar verzoek om een gemeente te mogen adopteren. Op 20 februari kreeg zij de gemeente Geervliet, gelegen op het Zuid-Hollandse eiland Putten, als adoptiegemeente toegewezen. Op 1 januari 1952 bedroeg de oppervlakte van deze gemeente zo'n 2423 ha en had een bevolking van 1167 personen, welke verdeeld over 313 huizen woonden. Ongeveer de helft van de bevolking leefde nog van de landbouw, maar een groeiende groep was werkzaam in de opkomende industrie in het verder gelegen Pernis. Gemeente Geervliet bestond naast de plaats Geervliet verder uit de kerkdorpen Biert en Simonshaven⁷. Aan het hoofd van deze gemeente stond de nog jonge burgemeester Mr. W.H. Sprenger. Het stadje Geervliet zelf was gespaard gebleven tijdens de ramp, maar de dorpen Simonshaven en Biert waren zwaar getroffen. Van de 371 inwoners van Simonshaven waren er 265, en van het dorp Biert met zijn 134 inwoners, zo'n 116 inwoners door het water verdreven. Tijdens de ramp was één inwoner verdronken. In verhouding met het totaal aantal slachtoffers was dit gelukkig weinig, maar wel één teveel. Daarentegen was de materiële schade zeer groot. Op veel plaatsen was de dijk doorgebroken en in beide dorpen was er bijna geen huis te vinden dat geen schade had opgelopen. Beide dorpen bestonden samen uit 139 gebouwen en hiervan waren 21 woningen, 8 boerderijen en 2 overige gebouwen licht beschadigd. Zwaar bescha-

De Beverwijkse ambtenaren tussen ambtenaren van Geervliet. V.l.n.r.: N.J. de Regt (gemeentesecretaris van Geervliet), P. Benning (ambtenaar Bevolking gemeente Beverwijk), P. Ellens (ambtenaar Sociale Dienst gemeente Beverwijk), J. Koeten (ambtenaar Openbare Werken gemeente Beverwijk), L. Molenaar (hoofdinspecteur van Politie Beverwijk), W.H. Sprenger (burgemeester van Geervliet), (onbekende, onbekende. De Beverwijkse heer Koelemeij ontbreekt op deze foto, hij arriveerde enkele dagen later.

digd waren 8 woningen, 3 boerderijen en 1 tuinderij, terwijl één woning geheel onherstelbaar beschadigd was. Drie dagen na het bekend worden van de adoptie vertrok een Beverwijkse delegatie naar het inundatiegebied van Simonshaven en Biert om de aangerichte schade in ogenschouw te nemen. Deze delegatie bestond o.a. uit burgemeester Scholtens, de Beverwijkse politiegagent Van der Hoorn en de ambtenaren Koeten en Ellens. Onder leiding van de burgemeester en de gemeentesecretaris van Geervliet werd de Beverwijkse delegatie in het rampgebied rondgeleid. Tussen de gemeentebesturen van Geervliet en Beverwijk werd afgesproken dat de steun zou bestaan uit administratieve en bouwtechnische ondersteuning. Allereerst moesten de Beverwijkse gemeenteambtenaren de aangerichte schade opnemen, voordat de geëvacueerden weer konden terugkeren. Burgemeester Sprenger van Geervliet vroeg ook om een vuilnisauto. Daar de stortplaats onder water gelopen was, moest het vuil nu over een grote afstand vervoerd worden. Zo vertrok op 26 februari, naast de drie gemeenteambtenaren, ook een vuilnis auto vanuit Beverwijk naar Simonshaven.

De uitgezonden ambtenaren waren Jan Koeten, technisch ambtenaar van Openbare Werken, Piet Ellens, ambtenaar van de dienst voor Sociale Zaken en Piet Benning, ambtenaar van de afdeling bevolking. De Beverwijkers zouden voor een aantal weken blijven. De dagelijkse taak van de heer Koeten was het inspecteren van de vernielde woningen, bijvoorbeeld of de fundamenten verzakt waren e.d. De heer Ellens ging leiding geven aan de tijdelijk ter plaatste opgezette hulpsecretarie in Simonshaven. Vóór de ramp was de gemeentesecretarie in het plaatsje Geervliet, maar nu de wegen onbegaan waren geworden, konden de inwoners uit het rampgebied bij hem terecht voor de vragen over ondersteuning van geld en goederen. De heer Benning coördineerde de drinkwater- en de kledingvoorziening voor de

getroffenen. Alleen hij zat in Geervliet, terwijl de andere twee in Simonshaven waren gestationeerd. Later, op 2 maart, voegde de Beverwijkse ambtenaar de heer Koelemeij zich nog bij het gezelschap. Zijn taak bestond uit het rondbrengen van drinkwater en het ophalen van huisvuil. Ook reed hij regelmatig naar Rotterdam om ingezamelde goederen te halen voor de achtergebleven slachtoffers. Na een paar weken werd de plaats van de heer Koelemeij door de heer H. Steenbakker overgenomen. Half april waren de meeste woningen weer schoongemaakt en bewoonbaar gemaakt, zodat de geëvacueerden weer

konden terugkeren. Het werk van de heer Koeten was ook afgelopen en hij keerde terug naar Beverwijk. Ook de heer Benning was inmiddels teruggekeerd, al was dit in feite gedwongen, daar hij een lichte hersenschudding had opgelopen. Toen hij even "snel" zijn werkkamer in het gemeentehuis van Geervliet wilde verlaten, was hij met zijn hoofd tegen de deurpost aangegolpen. Het uit de 14e eeuw stammende gebouw had namelijk nogal lage deurposten en de heer Benning was dit even vergeten.

Een maand later keerden de andere ambtenaren terug in Beverwijk. De teruggekeerde inwoners van Geervliet hadden gebrek aan alles. Naast het verlies van kleding en meubelen was iedereen ook kleine zaken,

Noten:

- De gegevens zijn ontleend aan een publicatie van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut. K.N.M.I.
- Wind wordt gemeten volgens de schaal van Beaufort.

0	windstil	< 1 km/uur	rook stijgt recht omhoog
1	zwakke wind	1-5 km/uur	rookpluimen hebben een richting
2	zwakke wind	6-11 km/uur	bladeren ritselen, vlag beweegt
3	matige wind	12-19 km/uur	bladeren bewegen steeds
4	matige wind	20-28 km/uur	takken bewegen, papier dwarrelt op
5	vrij krachtige wind	29-38 km/uur	kleine bomen bewegen
6	krachtige wind	39-49 km/uur	dikke takken bewegen, paraplu's moeilijk vast te houden
7	harde wind	50-61 km/uur	hele bomen bewegen, vlaggen staan strak
8	stormachtige wind	62-74 km/uur	takken breken af, lopen tegen de wind in wordt moeilijk
9	storm	75-88 km/uur	antennes, dakpannen waaien van het dak
10	zware storm	89-102 km/uur	zeer grote schade
11	zeer zwarte storm	103-117 km/uur	zeer grote schade
12	orkaan	> 117 km/uur	grote verwoestingen.
- Koninklijke Noord- en Zuidhollandse Reddingmaatschappij.
- Algemeen Nederlands Persbureau.
- Omgerekend naar de huidige maatstaven zou dit ongeveer neerkomen op ruim 60.000 euro. Dit was in 1953 een heel groot bedrag, zeker als men de volgende aspecten in ogenschouw neemt. Beverwijk telde op 1 januari zo'n 29.204 inwoners en het was amper acht jaar na de bevrijding. Nederland en Beverwijk verkeerden nog in een opbouwend stadium.
- Nu is hier is C&A gevestigd.
- Geervliet maakt sinds 1980 deel uit van de gemeente Bernisse.
- Op zich uitzonderlijk, daar Mw. Scholtens-Regout altijd op de achtergrond bleef en zich weinig bemoeide met het werk van haar man. Ook was zij niet actief in het sociale en culturele leven van Beverwijk.
- De trein reed toen nog via de spoorbrug over het kanaal en deze lag ongeveer waar nu de pont vaart.
- Info gekregen van de heer F. van Hoorn, secretaris van de Stichting Oud-Geervliet. In het archief van Beverwijk was hiervan namelijk niets te vinden.

De woning van de familie v.d. Wagt uit Simonshaven nadat het water gezakt was.

zoals asbakken, schilderijtjes en keukengerie kwijt geraakt. Om dit verhelpen werd er wederom een beroep op de inwoners van Beverwijk gedaan. Een tijdelijk, door een aantal lokale dames gevormd comité, waaronder de vrouw van burgemeester Scholtens⁸, organiseerde een inzamelactie van snuisterijen en speelgoed. Totaal werden er 26 dozen aan de burgemeester van Geervliet overhandigd, die zeer divers gevuld waren met boeken, speelgoed en glaswerk, schoorsteenkladen, schemerlampjes, thee-lichtjes, koektrommels en pannenlappen e.d. Op 3 juni 1953 brachten burgemeester Sprenger en zijn vrouw een bezoek aan Beverwijk en op Scheybeeck werd het echtpaar door het college ontvangen. Namens de inwoners van Geervliet sprak Sprenger dankbare woorden en hij vroeg of Beverwijk bereid was om ook Geervliet in de toekomst de helpende hand te blijven bieden. Hierna sprak burgemeester Scholtens enkele woorden. Hij deed het aanbod om een aantal kinderen uit Simonshaven een weekje vakantie in Beverwijk door te laten brengen. Het betrof hier de twintig kinderen uit de hoogste klas van de Openbare School van Simonshaven. De vakantie werd geheel verzorgd door de Beverwijkse jeugdraad. De bekende Beverwijkse hopman van den Berg van de padvindergroep "M'Hlala Panzi" had samen met de heer J. van Hattum een programma opgesteld. Dinsdag 23 juni was het zover, met zes particuliere auto's werden de 11 jongens en 9 meisjes uit Simonshaven opgehaald en ze werden voor vier dagen ondergebracht bij 18 gastgezinnen in Beverwijk. Na de ontvangst op Scheybeeck toog het gezelschap de eerste dag al naar Wijk aan Zee om te gaan zwemmen in zee. De volgende dag stond Amsterdam op het programma. Vanaf het stationsplein, nagewuifd door de gastouders, vertrok de groep met een autobus van Van Oosterom richting Purmerend. Via Edam, Volendam, Monnikendam bereikte men Amsterdam. In Amsterdam werd de traditionele rondvaart gemaakt en een bezoek gebracht aan Artis. Op verzoek van de kinderen werd hier eerst het krokodillenhuis bezocht. De volgende dag toog het gezelschap per trein naar IJmuiden⁹. Deze treinreis was voor de meeste kinderen al een belevenis, daar

de meesten van hen nog nooit in een trein hadden gezeten. In IJmuiden werden het sluizencomplex en de vishal bezocht. Na een boottocht op zee werd het gehele gezelschap bij de Noordpier afgezet, van waar men over het strand naar Wijk aan Zee terug wandelde. Hier stond de bus van Oosterom gereed die de groep weer terug naar Beverwijk bracht. Op vrijdag werd de kaasmarkt in Alkmaar bezocht en 's middags stond er o.a. een bezoek aan een speeltuin in Bergen op het programma. Op zaterdag 27 juni keerden de kinderen vol met indrukken naar Simonshaven terug. Achteraf vielen de kosten van deze vakantieweek ook mee, daar deze slechts 245 gulden bedroeg, terwijl men hiervoor 300 gulden had uitgetrokken. Na het geslaagde bezoek schreef de onderwijzer Lahpor nog een bedankbrief naar Beverwijk, maar in het verdere verloop van de geschiedenis gingen beide gemeenten ieder zijn eigen weg en ebden de contacten weg. Wel toonde de gemeente Geervliet haar dankbaarheid door op 9 december 1955 een straat in Simonshaven naar Beverwijk te noemen, maar hiervan werd de gemeente Beverwijk niet in kennis gesteld¹⁰. In 1960 reisde de Beverwijkse burgemeester toch nog een keer af naar Simonshaven. Mede door een financiële bijdrage van de Zweedse bevolking in 1953, was het mogelijk om een buurtcentrum in Biert-Simonshaven te laten bouwen. In 1954 was hierover al correspondentie gevoerd tussen beide burgemeesters over een eventuele bijdrage van Beverwijk. Door allerlei omstandigheden was de bouw van dit buurtcentrum echter steeds uitgesteld. Tijdens de opening van het buurtcentrum op 15 oktober 1960 overhandigde burgemeester Bruinsma namens Beverwijk een cheque van f 12.000 als bijdrage in de aanschafkosten van het meubilair. Beide burgemeesters van de betrokken gemeenten uit 1953 waren inmiddels van het podium verdwenen. Burgemeester Scholtens was in 1956 met pensioen gegaan en burgemeester Sprenger was al in 1954 benoemd in de gemeente Oostvoorne. Van de hechte samenwerking is niets meer over, zelfs het buurtcentrum is inmiddels ter ziele. Alleen een straatnaam in het dorp Simonshaven met de naam Beverwijk moet de gedachte aan de geboden hulp na de rampnacht levend houden.

Jan van der Linden

Geraadpleegde bronnen:

Gemeentearchief Beverwijk 1940-1978, dossier watersnood
Politiearchief, het wachtboek 15 januari 1953 tot 1 juli 1953.
Dagblad Kennemerland jaargang 1953.
Internet:
www.knmi.nl/voorl/nader/watersnoodramp1953.htm

Website

Sinds kort is het Historisch Genootschap aangesloten bij het geschiedenis-portaal van de provincie Noord-Holland, het digitale platform voor iedereen die informatie zoekt of wil uitwisselen over de regionale en lokale geschiedenis.

U vindt op deze website adressen, nieuws, publicaties en beeldcollecties van meer dan 100 historische verenigingen en links naar archieven, musea en erfgoedinstellingen. De site is nog in ontwikkeling maar al zeker een bezoekje waard.

Ga naar www.geschiedenisbank-nh.nl en zoek in de adresgids naar *Beverwijk*, waar u de pagina's van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland vindt. Als u deze in uw browser aan uw Favorieten toevoegt kunt u ze later gemakkelijk nog eens bezoeken!

Ook vermeldenswaard zijn:

de website van de Gemeente Beverwijk met o.a. het monumentenbeleid:

www.beverwijk.nl

en:

www.beverwijkprentenkabinet.nl

www.wijkaanzeeprentenkabinet.nl

www.ijmondinbeeld.nl

Zonneveldt

op onze nieuwe website ontvingen we het volgende bericht uit Australië:

door: zonneveldt

op: 09-02-2003 03:00

reactie: Beste mensen

Ik ben de stamhouder van de zo een 180 Zonneveldtjes in Australië. In de jaren vijftig vertrokken vier Zonneveldtjes twee boers en twee zusters van Beverwijk naar Australië.

mijn familie woonden op 147 Arendsweg Beverwijk.

wij hebben een stamboom van 1530 uit de duinen van Castricum tot het jaar 2000, wij zijn dus een tak vande Castricumse S/Zonneveld/t's maar wij weten dat er S/Zonneveld/t takken zijn in Beverwijk en Heemskerk.

wij zijn al jaren bezig de links te vinden van de Castricumse S/Zonneveld takken en de Beverwijkse/heemskerkse zonneveldtjes, helaas zonder resultaat, er zijn sommige Zonneveldtjes die wel een familie boom zelf hebben uit gepluist maar die niet willen medewerken, je hoort "ik zoek zelf al jaren en geef niks weg" wij zouden het waarderen als u via deze weg ons kan helpen.

wij houden grote familie reünies, die noemen wij "Zonny Doo's" op de laatste kwamen 120 Zonneveldtjes en partners.

Wij hopen op goed nieuws van de Beverwijkers.

Groetjes van Ben Zonneveldt uit Melbourne Australia

benso@netlink.com.au

Boekenverkoop

Verkrijgbaar in het Museum tijdens de openingsuren:	leden	niet leden
Hist.reeks 1 Dagverhaal der doormarcheerende troepen	€ 8,-	€ 11,25
2 Een haven in de Noordzee, een waterweg naar Amsterdam	€ 8,-	€ 11,25
3 Wijk aan Zee, dorp aan de branding	€ 8,-	€ 11,25
Beverwijk en zijn industriële geschiedenis	€ 20,-	€ 25,-
Fotoboek Praatjes over en Plaatjes van Beverwijk(ers)	€ 12,50	€ 16,-
Ledenbulletin nr. 24 (premie voor nieuwe leden)	€ 8,-	€ 9,-
Ledenbulletin nr. 26 "40 jaar amateur-archeologie"	€ 8,-	€ 11,25
Weerzien in Beverwijk (verzameling historische verhalen)	€ 9,-	€ 9,-
Het ontstaan van Beverwijk als stedelijke nederzetting	€ 9,-	€ 9,-
Focus op Beverwijk (fotoboek Beverwijk 1940-1980)	€ 17,50	€ 17,50
Matses met aardbeien (geschiedenis v.d. joden in Beverwijk)	€ 6,75	€ 6,75
Catalogus Velsler aardewerk tachtig jaar jong	€ 19,25	€ 22,50
Kalender 2001 met 13 schitterende prenten NU	€ 5,-	€ 5,-
17e eeuwse prent gezicht op Beverwijk (zit ook in de kal.)	€ 0,50	€ 0,50
Kaart van Beverwijk en Alkmaar van J. v. Deventer, 1560	€ 10,25	€ 10,25
Ets van het oude raadhuis van Wijk aan Zee en Duin	€ 11,25	€ 11,25
Foto-CD met ruim 1200 ansichtkaarten van Beverwijk e.o.	€ 11,25	€ 13,50
Kroniek van het Beverwijks kath. gemengd koor 50 jaar, nog enkele exemplaren! inclusief CD	€ 16,-	€ 16,-
Verder hebben we nog enkele oude ledenbulletins, per stuk	€ 2,25	€ 2,25
Alle charters uit het Museumbezit tussen 1500 en 1873, getranscribeerd en met samenvatting en/ of transportacteformulier en voorzien van een uitgebreid register, waarin o.a. alle persoonsnamen en veldnamen, in drie afzonderlijke delen gebundeld tot één gebonden boek van 274 pagina's.	€ 24,-	
Transcriptie van de raadsvergaderingen van de stad Beverwijk vanaf 1642. Deel I (1642-1650). Een schat aan interessante en verrassende gegevens over het wel en wee van de stad en haar burgers in vroeger tijden zult u hierin – en in de komende delen- aantreffen.		
Plastic ringband, 57 pagina's.	€ 6,25	

LET OP: Historische reeks nr. 1 en nr. 3 zijn tevens uitgegeven als ledenbulletin. Als U de reeks compleet wilt hebben is het aan te raden om nr. 2 alsnog aan te schaffen. De prijzen zijn excl. verzendkosten.

Bent U slecht ter been of geven de openingsuren U problemen, neemt U dan contact op met IJs Luttkik, telefoon 0251-227123.

Boekennieuws

Het boek "*Beverwijk en zijn industriële geschiedenis*" is tot nu toe aardig verkocht. Omdat niet elk lid van zijn kortingsbon gebruik heeft gemaakt, zijn er nog enkele exemplaren over. Het bestuur heeft gemeend het boek, zonder bon, aan de leden ter beschikking te moeten stellen voor € 20,-, zolang de voorraad strekt. Wees er dus snel bij. Verkrijgbaar in Museum Kennemerland.

Ongeveer in juni a.s. is gepland de uitgave van het boek: "*Ga mee een straatje om in Beverwijk*". Zowel de huidige als de verdwenen straatnamen van Beverwijk en Wijk aan Zee worden beschreven vanuit een historische achtergrond. Het boek is samengesteld door de historicus Jan van der Linden. Vele illustraties zijn weergegeven. Helaas is de prijs nog niet bekend, maar i.v.m. eigen uitgave door het Historisch Genootschap zal bij aanschaf door de leden in Museum Kennemerland weer een reductie mogelijk zijn. Mede aanleiding om een bezoek te brengen aan de tentoonstelling "KENNEMER LAND IN ZICHT" die deze zomer is gepland in Museum Kennemerland.

Het boek "*Schimpenamen van Noord-Holland*" vermeldt de scheldnamen van alle Noord-Hollandse plaatsen met leuke tekeningen en, zo mogelijk, de herkomst van de namen. 112 Pagina's, door Dirk van der Heide en Jan Woldring, in de boekhandel voor € 11,25

"*De stelling van Amsterdam, Harnas voor de hoofdstad*". Acht auteurs nemen een aantal hoofdstukken voor hun rekening, waarin vele aspecten die niet eerder beschreven zijn onder de loupe worden genomen. Veel foto's, kaarten en andere illustraties verlevendigen het boek in hoge mate. 304 pagina's, Uitgeverij Matrijs, prijs tot 1 mei € 24,95 daarna € 29,95 in de boekhandel.

Voetbalvereniging Jong Hercules bestaat 50 jaar en heeft ter gelegenheid daarvan een jubileumboek van 311 pagina's uitgegeven waarin de geschiedenis van de vereniging is vastgelegd. De prijs is € 12,50. Het boek is verkrijgbaar bij de clubarchivaris dhr. Tj. Kuipers, Het Gein 5, 1946 BK Beverwijk, tel. 0251 241229.

colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland en Museum Kennemerland te Beverwijk en verschijnt 3 x per jaar. Daarnaast verschijnt 1 x per jaar een ledenbulletin voor de leden van het Genootschap.

Redactieadres:
Westerhoutplein 1,
1943 AA te Beverwijk;
email: avdongen@wanadoo.nl
fotografie: A. Smit, P. en A. Oort, C.E. de Boer

Secretariaatsadres Museum Kennemerland:
T.F. Postma, Kerkemaayerskamp 48, 1991 BX
Velslerbroek, tel. 023-5380425,
email: tonnic@wanadoo.nl

Secretariaatsadres Historisch Genootschap
Midden-Kennemerland:
J.J.M. Brakenhoff
Anemonenlaan 11
1943 BC Beverwijk
telefoon 0251 - 226291
email: jabrak@wanadoo.nl

Nieuwe leden van het Genootschap kunnen zich opgeven bij de ledensecretaris:
Mw. P.M. Pennycook-Hilbers, Acacialaan 65,
1943 GR te Beverwijk,
tel. 0251-220150
email: gkpennycook@hotmail.com

De contributie bedraagt minimaal. € 10,- per jaar (meer mag!) + voor leden buiten de IJmond € 2,50 aandeel in de portokosten. Nieuwe leden kunnen zich ook opgeven door dit bedrag over te maken op postgirorekening nr. 224943 t.n.v. Historisch Genootschap Midden-Kennemerland te Beverwijk, met de vermelding: "nieuw lid". U ontvangt dan p.o. het ledenbulletin van dat jaar + de reeds verschenen nieuwsbrieven + een welkomstpremie.